

Nr 15.

Ankom till riksdagens kansli den 31 januari 1936 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förstärkning av vissa anslag under femte huvudtiteln jämte en i ämnet väckt motion.

(3:e avd.)

I en till riksdagen avlåten, den 9 januari 1936 dagtecknad proposition, nr 19, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, framlagt förslag rörande förstärkning av vissa för budgetåret 1935/1936 under femte huvudtiteln anvisade anslag.

Utskottet har därjämte till behandling förehått en inom andra kammaren av herr *C. P. Ossbahr* väckt motion, nr 439.

I anslutning till propositionen kommer utskottet att behandla de olika förslagen punktvis.

1:o) **Socialstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 1, sid. 2 och 3) medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till Socialstyrelsen: Avlöningar, posten grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, måtte till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 10,200 kronor.

Beloppet avser kostnader för en av befolkningskommissionen påkallad bearbetning ur familjesociala synpunkter av det hushållsboksmaterial, som socialstyrelsen insamlat under åren 1932—1934.

Då Kungl. Maj:ts förslag ej givit utskottet anledning till erinran, får utskottet hemställa,

Utskottet.

att riksdagen må medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till Socialstyrelsen: Avlöningar, posten grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, må till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 10,200 kronor.

2:o) **Statliga och statskommunala reservarbeten.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2, sid. 3—5) medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade reservationsanslaget till statliga och statskommunala reservarbeten måtte till nämnda anslag från det

för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 11,000,000 kronor.

För innevarande budgetår hava under femte huvudtiteln anvisats dels ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor till kontantunderstödsverksamhet m. m., dels ock ett reservationsanslag av 32,000,000 kronor till statliga och statskommunala reservarbeten. Därjämte har riksdagen medgivit, att, i den mån förstnämnda anslag icke toges i anspråk för därmed avsett ändamål, det samma finge av Kungl. Maj:t disponeras för bestridande av kostnader för statliga och statskommunala reservarbeten.

Vid anmälan i årets statsverksproposition av frågan om beräkning av anslag till bekämpande av arbetslösheten (femte huvudtiteln, punkt 19) omnämnde departementschefen, att statens arbetslöshetskommission i skrivelse den 4 december 1935 beräknat, att medelsbehovet för löpande budgetårs hjälpverksamhet komme att överstiga de tillgängliga medlen med omkring 11,000,000 kronor.

Kommissionen har uppskattat utgifterna för reservarbeten under budgetåret 1935/1936 till 44,400,000 kronor. Emellertid borde enligt kommissionen i detta sammanhang tagas i beaktande det belopp av 1,000,000 kronor, som Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens beslut ägde disponera till viss företagsverksamhet, ävensom 100,000 kronor till ersättningar åt vägingenjörassistenter, tillhoppa sålunda 45,500,000 kronor. Då anslaget för denna gren av verksamheten utgjorde 32,000,000 kronor, uppkomme en brist av 13,500,000 kronor.

Kostnaderna för kontantunderstödsverksamheten och ungdomshjälpen under budgetåret 1935/1936 har kommissionen beräknat till sammanlagt 7,500,000 kronor. Då därför, inberäknat reservationer å anslag för budgetåret 1934/1935, stode till förfogande ett belopp av 8,950,000 kronor, har kommissionen uppskattat överskottet å anslaget till kontantunderstödsverksamhet m. m. till 1,450,000 kronor, vilket belopp finge av Kungl. Maj:t disponeras för bestridande av kostnader för reservarbeten. Å hjälpverksamheten i dess helhet skulle alltså uppstå en brist av (13,500,000 — 1,450,000) 12,050,000 kronor.

Kommissionen har emellertid framhållit, att vid dessa beräkningar icke tagits hänsyn till den väntade ökningen av de medel, som under innevarande budgetår kunde beräknas inflyta från uppdragsgivare till statliga reservarbeten. Då vidare den sjunkande omslutningen syntes medgiva någon minskning av de i rörelsen bundna tillgångarna, har kommissionen ansett försvarligt att räkna med ett ytterligare medelsbehov för budgetåret av 11,000,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

På grund av det väsentligt förbättrade arbetslöshetsläget har den genom arbetslöshetskommissionen bedrivna hjälpverksamheten under den gångna delen av innevarande budgetår kunnat avsevärt begränsas. Sålunda utgjorde de i reservarbeten sysselsatta hjälpsökande i november 1934 33,000, medan motsvarande siffra för november 1935 uppgick till ej fullt 21,000. Vid förstnämnda tidpunkt åtnjöto därjämte närmare 10,000 kontantunderstöd mot 3,300 sistlidne november. Att trots den inträdda väsentliga förändringen i

läget kommissionen nödgats påkalla åtgärder för täckande av ett ytterligare beräknat medelsbehov av 11,000,000 kronor för hjälpverksamhetens bedrivande under budgetåret, föranledes till huvudsaklig del av den jämkning i den av mig förordade relationen mellan statskommunala och statliga reservarbeten, som av riksdagen vidtogs. I propositionen nr 232 till 1935 års riksdag uttalade jag sålunda, att anslag borde beräknas för sysselsättning av genomsnittligt under året 18,000 reservarbetare, fördelade med ungefär hälften på var och en av de båda reservarbetsformerna. Av riksdagen i dess skrivelse nr 371 gjorda uttalanden angående den avvägning mellan statliga och statskommunala reservarbeten, som kunde påkallas av arbetslöshetssituationen och utvecklingen på arbetsmarknaden, hava emellertid föranlett kommissionen att åt de väsentligen dyrare statliga arbetena giva ett större utrymme än som av mig förutsatts. Kommissionen beräknar sålunda, att medeltalet för året i de nämnda arbetena sysselsatta kommer att utgöra 12,500 man, medan i de statskommunala arbetena skulle sysselsättas allenast 7,500 man. Den av nämnda omläggning betingade kostnadsökningen angives till 12,400,000 kronor.

De antaganden rörande arbetslöshet och hjälpbehov under den återstående delen av innevarande budgetår, från vilka kommissionen vid sina beräkningar utgått, giva icke anledning till erinran från min sida. Jag anser mig emellertid böra framhålla, att Kungl. Maj:t torde böra ställa medel till kommissionens förfogande allenast i den mån så finnes av omständigheterna påkallat.

I likhet med vad förhållandet varit under de senaste budgetåren torde bliva nödvändigt att jämväl för innevarande budgetår anvisa ytterligare medel till reservarbeten.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, är Kungl. Maj:ts förslag om förstärkning av anslaget till statliga och statskommunala reservarbeten grundat på en av statens arbetslöshetskommission verkställd uppskattning av det ytterligare medelsbehovet. Denna uppskattning har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade reservationsanslaget till statliga och statskommunala reservarbeten må till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 11,000,000 kronor.

3:o) **Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3, sid. 5—8) medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar, posten grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, måtte till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 12,000 kronor.

Beloppet avser å innevarande budgetår belöpande kostnader för utförande av en statistisk undersökning av olycksfallsriskerna bland de mindre arbetsgivarnas arbetare.

Utskottet. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förevarande förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till Riksförsäkringsanstalten: Avlöningar, posten grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, må till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 12,000 kronor.

4:o) **Pensionsstyrelsen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, sid. 8 och 9) medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till Pensionsstyrelsen: Avlöningar, posten grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, måtte till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 50,000 kronor.

Enligt 42 § lagen om folkpensionering åligger det pensionsstyrelsen att utan ansökning höja pensionstillägg, som någon åtnjuter vid utgången av år 1936, till huvudsaklig överensstämmelse med reglerna om tilläggspension. Detta omräkningsarbete, som redan måst påbörjas, har nödvändiggjort anställandet av ett stort antal tillfälliga befattningshavare hos styrelsen, till vilkas avlöande det nu äskade beloppet är avsett.

Utskottet. Vid den granskning, utskottet ägnat Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har utskottet funnit sig böra tillstyrka detsamma. Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till Pensionsstyrelsen: Avlöningar, posten grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, må till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 50,000 kronor.

5:o) **Länsstyrelserna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, sid 9 och 10) medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till Länsstyrelserna: Avlöningar, posten grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, måtte till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 40,000 kronor.

Ifrågavarande post är i gällande avlöningsstat för länsstyrelserna uppförd med 1,190,000 kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

Vid min anmälan i 1935 års statsverksproposition av medelsbehovet för bestridande av länsstyrelsernas avlöningskostnader var jag tveksam rörande det belopp, som erfordrades till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal vid länsstyrelserna. Den hittills under budgetåret vunna erfarenheten har bestyrkt, att posten tillmätts för knappt.

Pågående utredning rörande länsstyrelsernas organisation har, enligt vad jag inhämtat, givit vid handen, att löneförmånerna för länsstyrelsernas icke-ordinarie personal mångenstädes äro utmätta njuuggare än på andra håll inom statsförvaltningen. Fall hava till och med förekommit, då för utförande av nödvändiga göromål måst tagas i anspråk arbetskrafter, som på grund av de tillgängliga medlens knapphet icke kunnat erhålla någon ersättning för sitt arbete. En sådan ordning kan givetvis icke anses tillfredsställande.

I samband med den i föl beslutade omläggningen av riksstatens utgifts-sida maximerades ifrågavarande post, varför Kungl. Maj:t numera saknar den möjlighet, som tidigare stod till buds, att tillhandahålla de länsstyrelser, som därav visade sig vara i oundgängligt behov, förstärkningsbelopp för avlöningar åt den icke-ordinarie personalen. Jag vill därjämte erinra, att Kungl. Maj:t för nästa budgetår föreslagit en höjning av posten med 80,000 kronor.

Under dessa omständigheter ser jag mig nödsakad att påkalla åtgärder för erforderlig anslagsförstärkning för tillgodoseende av det ytterligare medelsbehov, som med visshet kan förutsättas inträda under återstoden av innevarande budgetår. Med ledning av beräkningar, som jag låtit verkställa på grundval av uppgifter från länsstyrelserna, uppskattar jag det förefintliga ytterligare medelsbehovet till 40,000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft omförmälda inom andra kammaren av herr *C. P. Ossbahr* väckta motion, nr 439, vari hemställt, att riksdagen ville till Kungl. Maj:ts förfogande ställa för ifrågavarande ändamål ytterligare ett belopp av minst 40,000 kronor.

I fråga om de skäl, motionären anfört till stöd för sitt yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Enligt vad utskottet inhämtat, har departementschefen vid beräkningen av det för innevarande budgetår i förevarande hänseende erforderliga förstärkningsbeloppet utgått från utgifterna till grundavlöningar till icke-ordinarie personal under budgetåret 1934/1935. Dessa utgifter uppgingo till i runt tal 1,210,000 kronor eller sålunda till ett belopp, som med 20,000 kronor överstiger de för innevarande budgetår för ändamålet disponibla medlen. Departementschefen har vidare räknat med 10,000 kronor för ökade utgifter i anledning av ändrad dyrortsgruppering, varjämte såsom medelsreserv upptagits 10,000 kronor. Sammanlagt skulle alltså för förstärkning av ifrågavarande post erfordras 40,000 kronor.

Utskottet.

Efter propositionens avlåtande har emellertid viss omständighet blivit känd, som synes böra föranleda höjning av sistnämnda belopp. Utskottet vill i avseende härå anföra följande.

Den 1 juli 1935 har kungörelsen den 15 juni samma år (nr 374) angående bestridande av avlöningskostnaden vid nyreglerade verk inom allmänna civilförvaltningen trätt i kraft. Enligt denna kungörelse skall avlöning till ordinarie tjänsteman under vikariat å extra ordinarie eller extra tjänst bestridas från posten till grundavlöningar m. m. till icke-ordinarie personal.

I en av den pågående utredningen rörande länsstyrelsernas organisation till socialdepartementet den 21 januari 1936 ingiven promemoria, vilken vidarebefordrats till utskottet, har meddelats, att verkställd undersökning ådagalagt, att ordinarie tjänstemän inom länsstyrelserna i viss ut-

sträckning uppehölle icke-ordinarie tjänst och att således tillämpningen av förenämnda kungörelse kunde beräknas medföra ökad belastning å förevarande post. Belastningen ifråga har av utredningen uppskattats till 20,000 kronor.

Utskottet har vid övervägandet av angivna omständigheter för sin del funnit sig böra tillstyrka en höjning av det av Kungl. Maj:t ifrågasatta förstärkningsbeloppet, mot vilket utskottet icke i och för sig har något att erinra, med förslagsvis 20,000 kronor. Det motionsvis framförda yrkandet om ytterligare höjning anser sig utskottet emellertid icke kunna tillstyrka. Från anslaget till oförutsedda utgifter torde följaktligen böra överföras sammanlagt 60,000 kronor.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och herr Ossbahrs förenämnda motion (II: 439) medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 anvisade förslagsanslaget till Länsstyrelserna: Avlöningar, posten grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal, må till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 60,000 kronor.

6:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6, sid. 10—12) medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 uppförda reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga måtte till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 150,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att för förstärkning av det under femte huvudtiteln för budgetåret 1935/1936 uppförda reservationsanslaget till kommittéer och utredningar genom sakkunniga må till nämnda anslag från det för samma budgetår anvisade förslagsanslaget till oförutsedda utgifter överföras ett belopp av 150,000 kronor.

Stockholm den 31 januari 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 16.
